

Беззубова Е., преподаватель

Национальный технический университет Украины «КПИ», Киев

ОСОБЕННОСТИ ТЕХНИЧЕСКИ ОПОСРЕДОВАННОГО КОММУНИКАТИВНОГО ПРОСТРАНСТВА СМС-КОММУНИКАЦИИ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ НЕМЕЦКОЯЗЫЧНЫХ СМС-СООБЩЕНИЙ)

В статье рассматриваются правила поведения коммуникантов в технически опосредованном пространстве смс-коммуникации, которые формируют культуру смс-коммуникации. Соблюдение правил поведения смс-коммуникантами облегчает процесс коммуникации.

Ключевые слова: коммуникативное пространство, смс-коммуникация, смс-коммуникант, культура смс-коммуникации.

Bezzubova O., teacher

National technical university of Ukraine «Kyiv polytechnic institute», Kyiv

THE PECULIARITIES OF THE TECHNOLOGY-MEDIATED ENVIRONMENT OF SMS COMMUNICATION (ON THE BASIS OF THE TEXTS OF GERMAN SMS MESSAGES)

The article considers the rules of communicative behavior in the technology-mediated environment of SMS communication, which represent the basis of SMS communication culture. Being adhered to by SMS communicants, the rules will facilitate the process of communication.

УДК 81`42

Н. Акімова, к. філол. н., доцент

ПВНЗ «Соціально-педагогічний інститут "Педагогічна академія"», Кіровоград

ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВИ ІНТЕРНЕТУ НА ВАРІАТИВНІСТЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕКСТІВ САЙТІВ НОВИН

У статті розглядаються особливості мови інтернету, що провокують варіативність розуміння текстів сайтів новин. Визначені мовленнєві одиниці, що зумовлюють девіації у розумінні. Позиція автора підкріплюється прикладами з найбільш рейтингових українських, російських та білоруських сайтів.

Ключові слова: варіативність, розуміння, девіантні мовленнєві одиниці, сайти новин, мова інтернету, психолінгвістика.

Зростання популярності інтернету привертає до цього сьогодні вже не суто технічного, а соціального явища увагу дослідників з різних галузей знань. Проте психолінг-

вістичні дослідження російськомовного інтернету майже відсутні [1], а в білоруській та українській лінгвістиці аналогічних робіт ще менше. Тому мета статті полягає в аналізі інтернет-текстів з позицій психолінгвістики, а саме в аспекті вивчення мовних передумов виникнення варіативності сприйняття інтернет-текстів новинних анонсів.

Дослідивши публікації з інтернет-лінгвістики (роботи М. Boardman, R. Blood, S. Brin, H. Brunner, C. Daly, S. Daya, J. Douglas, E. Dresner, K. Ferrara, S. Herring, J. Masson, C. Weryg, G. Whittemore, Н. Г. Асмус, В. Бойки, А. Г. Волкової, О. М. Галічкіної, О. І. Горошко, Н. С. Гришиної, О. В. Дєдової, О. Ю. Дьякової, І. Ю. Єгорової, І. Б. Карпи, Т. М. Колокольцевої, Л. Ф. Компанцевої, С. О. Лисенко, С. А. Матвєєвої, Н. Л. Моргун, М. С. Рижкова, О. М. Саєнко, П. І. Сергієнко, П. В. Шкапенко, Л. Ю. Щипіциної [2-12]), ми виділили наступні характеристики мови інтернету: варіативність, гібридність, мультимедійність, використання «смайликів» і специфічних скорочень, високий ступінь проникності, колективне співавторство і співредактура тексту, легкість оновлення змісту тексту, насиченість неологізмами, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність до мовної гри, фрагментарність, функціонування особливого мовленнєвого етикету, презентативний характер. Зазначені риси мови Мережі актуалізують один з трьох варіантів виникнення варіативності розуміння. Проілюструємо їх на прикладі текстів новинних анонсів інтернету.

1. Виникнення варіативності через нестачу інформації в тексті. Цьому сприяє насиченість тексту неологізмами, смайликами та специфічними скороченнями, схильність автора до мовної гри, фрагментарність побудови інтернет-текстів та яскраво виражений презентативний характер.

Наприклад: *«Акции: «Медведи» обрели шанс увидеть **фьючерс** РТС на 135000 пунктов»* [13 від 20.07.2012]. Неологізм **«фьючерс»** не викликає у носіїв російської мови сталих асоціацій, з контексту можна зробити висновок, що це – економічне поняття, проте такої інформації замало для коректної інтерпретації тексту (ускладненого ще абревіатурою **РТС**, онімом без референта **«Медведи»**, багатозначним словом **«акции»**, парафразою **«обрели шанс»**). За словником, **«фьючерс»** – це «вид операції на фондовій чи товарній біржі, що проводиться на ще не виготовлений товар» [14: 1437]

Девіантність «смайликів» і специфічних скорочень зумовлена недостатньою конкретизацією їх значення. Завдяки цьому створюються лакуни в розумінні, зміст яких заповнюється за рахунок використання механізму апперцепції. Проте чим менше досвід користувача у роботі з подібним текстом, тим більше варіантів інтерпретації у нього виникає. Наприклад: *«В пятницу в секторе российских **ADR** наблюдалась фиксация прибыли»* [13 від 20.07.2012].

Схильність автора до мовної гри виявляється у використанні різних художніх засобів, прецедентних текстів тощо. Наприклад, у новинному анонсі: *«Русский роботехник попросил у миллиардеров денег на **рецепт бессмертия**»* [13 від 20.07.2012] використано міфологічне **«рецепт бессмертия»**, що властива різним віруванням, проте з контексту не зрозуміло, на що ж потрібні гроші цьому конструктору.

Фрагментарність побудови інтернет-текстів простежується, наприклад, у наступному новинному повідомленні: *«ASUS Transformer Pad TF300 получил Android 4.1 **Jel ...»*** [15 від 20.08.2012]. Використання трьох крапок досить типове для сайтів новин і має на меті

заінтригувати користувача та змусити його скористатися посиланням. Але у вказаному фрагменті обіране слово іноземного походження, реалізоване латиницею, яке до того ж є вузьким технічним терміном, що позначає тип процесора. Більшість читачів не мають специфічної освіти й навряд розбираються у процесорах достатньо, щоб зрозуміти зміст цього тексту, тим складніше коректно інтерпретувати його частину.

У новинному анонсі «Товари: *HSBC: Рынок меди пал жертвой бегства от рисков*» [13 від 20.07.2012] репрезентовано таку особливість мови інтернету, як яскраво виражений презентативний характер. Автори емоційно насичують текст, акцентують потрібний фрагмент, використовуючи вираз «*пал жертвой*» замість нейтрального «пострадал».

2. Виникнення варіативності через надлишок інформації у тексті – досить поширена ситуація для інтернету. У такому разі варіативність трактувань провокують мультимедійні компоненти текстів, неологізми, нюанси колективного співтворства і співредактури тексту, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність до мовної гри та яскраво виражений презентативний характер.

Поєднання неоднозначного зображення з текстом, у якому фігурують багатозначні слова, створює можливості для виникнення кількох варіантів тлумачень.

«*Лукашенко заинтересовался грибами*» [15 від 20.08.2012]. Слово «*заинтересоваться*», за словником, позначає «проявити, відчутти інтерес до когось, чогось, зупинити, зосередити на комусь, чомусь увагу» [14: 323]. Контекст розширює можливі тлумачення. Жест позитивної оцінки у поєднанні з поданим далі текстом можна трактувати як «приділив увагу грибній промисловості», або «приділив увагу лісовим господарствам», або «зацікавився грибами як їжею», або «зацікавився грибами як наркотиком» тощо.

Іноді передумовою виникнення варіативності розуміння є функціонування неологізмів. Надлишок трактувань часто виникає, коли нова лексема утворена поєднанням кількох слів, як у такому новинному анонсі: «*Дьявольски хорош: обзор ультрабука-флагмана Samsung Series 9 New 900X3C*» [13 від 20.07.2012]. Носії мови, використовуючи власний досвід, можуть розшифрувати «*ультрабук*» як щось «надзвичайне» (префікс «ультра» позначає «надто»), знання англійської мови дозволяє декодувати іншу частину слова як «книгу», за умови володіння російською та англійською мовою слово «*ультрабук*» можна тлумачити як «надзвичайну книгу». Варіанти інтерпретації виникають у спробах зрозуміти природу цієї надзвичайності. Інший шлях розуміння неологізму полягає в асоціюванні його з графічно схожими лексичними одиницями, як-от «ноутбук», «нетбук» тощо і відповідними варіантами трактовки. У словниках слово «*ультрабук*» поки що не відображено, оскільки з'явилося воно лише у 2011 р, за трактуванням Вікепедії, це «ультратонкий і легкий субноутбук, що володіє ще меншими габаритами і вагою порівняно із звичайними субноутбуками, але при цьому – переважно характерних рис повноцінного ноутбука» [16]. У вказаному контексті актуалізоване четверте словникове значення слова «флагман» – це «колектив, підприємство, якому належить провідна роль у будь-якій сфері життя, діяльності» [14: 1425]. Як бачимо, слова «*ультрабук*» та «*флагман*» не мають спільних сем, а тому погано поєднуються одне з одним, реципієнт має шляхом власних асоціацій додумати цей зв'язок.

Нюанси колективного співавторства і співредактури особливо помітні при трансформаціях прецедентних текстів. Таке явище досить поширене у мові інтернету. Наприклад: *«Минздрав разрешил курить в кино, но лишил ларьки переходного периода»* [13 від 20.07.2012]. Переосмислення відомого шаблону про шкоду куріння для здоров'я в контексті новинного анонсу має на меті активізувати увагу читача (тому текст починається з трансформованного прецедентного виразу) та задіяти його досвід для декодування нібито прихованої інформації. Для перевірки своїх здогадів користувач за замислом копірайтера має скористатися посиланням.

Ще однієї яскравою особливістю мови інтернету є недотримання мовних норм, що виражається значною кількістю іноді навмисних помилок. Більшість таких «помилко» пов'язана з уживанням лапок, наприклад: *«Банк Rietumu: На рынке драгоценных металлов наблюдается смешанная динамика»* [13 від 20.07.2012]. Варіанти інтерпретації виникають у спробах читача зрозуміти інтенційність та мету «помилко».

Необмеженість у виборі мовних засобів є, мабуть, загальною тенденцією мови епохи. На щастя, для сайтів новин це явище досить рідкісне. Прагнучи надати офіційності та переконливості новинним текстам, автори намагаються уникати грубої, жаргонної та інвективної лексики. Проте такі приклади все ж зрідка трапляються: *«Кличко розповів, як Янукович говорив з ним «на фені»»* [17 від 14.10.2012]. За словником, *«феня»* – це «мова декласованих елементів. Первинний вираз мав вигляд: «по офене базікати», тобто говорити на мові офенів, дрібних торговців. У офенів була своя умовно-професійна мова, яку вони використовували при обмані покупців або в небезпечних ситуаціях, коли потрібно було приховати свої наміри або дії. У наш час слово *«феня»* уживається поза фразеологічним зворотом і позначає лексику декласованих елементів» [18].

Схильність до мовної гри легко продемонструвати на наступному прикладі: *«DW: Рік (без) Юлії Тимошенко. Політика»* [21 від 3.08.12]. Така пунктуаційна гра провокує одразу кілька асоціацій: рік, присвячений подіям навколо Тимошенко; рік без Тимошенко (хоча з контексту не зрозуміло, добре це чи погано); по аналогії з вправами у шкільному підручнику: «Розкрий лапки» тощо.

3. Виникнення варіативності через порушення традиційної сполучуваності слів або інформації в тексті, що пов'язане з гібридністю та мультимедійністю тексту, високим ступенем проникності, колективним співавторством і співредактурую тексту, недотриманням мовних норм, необмеженістю у виборі мовних засобів, схильністю до мовної гри, фрагментарністю, функціонуванням особливого мовленнєвого етикету, яскраво вираженим презентативним характером.

Гібридність мови інтернету виражається у синкретичному поєднанні елементів писемної та усної мови, як у вислові: *«Путину предложили пугнуть компании»* [13 від 20.07.2012]. Лексема «пугнуть» сприймається як розмовна одиниця (завдяки суфіксу -ну-) та визначається через нейтральне слово «пугать» як «1. Вселяти страх, боязнь (завичай навмисно). 2. Проганяти. 3. Викликати відчуття тривоги, побоювання» [14: 1044]. Цікаво, що наведений контекст не виключає жодного зі словникових значень.

Прикладом виникнення варіативності через порушення сполучуваності картинки та тексту може бути наступний ілюстрований новинний анонс:

«Пустое место» [19 від 30.07.2012]. У такому редукованому вигляді не зрозуміло, що хотів підкреслити автор: здібності спортсменки чи пусті стільці. Новинний анонс звучить настільки абстрактно, щоб без ілюстрації провокує множинні варіанти інтерпретації. Малюнок мав би конкретизувати текст до одного вірного тлумачення. Проте така ілюстрація все ж залишає на вибір реципієнта кілька варіантів тлумачень.

Мова інтернету характеризується також високим ступенем проникності, офіційно-діловий, публіцистичний та науковий стиль викладу перемежуються з фольклорною манерою оповіді (найчастіше використовується модель казки чи міфу). З одного боку таке поєднання дозволяє спростити та менш критично подати інформацію, з іншого – відчутна певна стилістична несумісність, наприклад: «Сказ о том, как один ZTE V880e всех флагманов победил» [13 від 20.07.2012]

Колективні співавторство і співредактура здебільшого помітні якраз тоді, коли між частинами одного невеликого тексту (новинного анонсу) слабкий семантичний зв'язок: «Лукашэнка ў Кіеве затыкаў рты і краў кампутары (Фота). У сталіцы України прайшоў перформанс у падтрымку свабоды слова ў Беларусі» [20 від 20.07.2012]. Такі фрагменти у першу чергу свідчать про низький рівень кваліфікації їх авторів, а потім вже підштовхують шукати якийсь потаєний код, що об'єднує подібні речення у цілісний текст.

Про недотримання мовних норм свідчать численні приклади порушення здебільшого пунктуаційних правил (про що вже йшлося вище), а от семантична неузгодженість – явище досить рідкісне. Прослідкуйте, з яким іменником пов'язане слово «коррекція» у наведеному анонсі: «Банк Rietimi: В ближайшие дни на **рынке нефти** возможна **коррекция**» [13 від 20.07.2012]. За словником, «коррекція» – це «1. Спец. Виправлення. 2. Техн. Внесення поправок до дії вимірювальних приладів, регуляторів і тому подібне залежно від зміни умов їх експлуатації» [14: 460]. Будь-яке з наведених значень (з точки зору спеціаліста в економіці) погано поєднується як зі словом «**рынок**», так і зі словом «**нефть**».

Використання цитат епатажних діячів сучасності нерідко веде до появи у мові інтернету грубої, а іноді й відверто інвективної лексики, наприклад: «Подерв'янський: **Мінкульт – це прищ, який потрібно просто знищити і викинути**» [21 від 20.07.2012]. Але, прагнучи справити враження «сильним» словом, такі мовці продукують неузгоджені тексти.

Фрагментарність інтернет-текстів простежується в механічному поєднанні у певному анонсі зовсім різної інформації, об'єднаної лише імпліцитним замислом автора. Наприклад: «Кореспондент: **Веселі картинки. Лист із США**» [21 від 7.10.2012]. З граматичної точки зору ця фрагментарність підтримується односкладними непоширеними реченнями, що не дають достатньо інформації для розуміння.

У прагненні до максимальної яскравості презентативності та емоційності автори часто нехтують елементарними законами сполучуваності, як наслідок маємо наступні тексти: «**Есть ли выгода от «облаков»? Считаем ROI**» [13 від 20.07.2012], «**Хитро работаем. Небывалая валютная выручка обрушилась на Беларусь**» [20 від 20.07.2012]. Така надмірна емоційність використовуваних мовних одиниць значно ускладнює коректну інтерпретацію тексту, а іноді робить її неможливою.

Аналіз наведених ілюстрацій свідчить, що прагнення підвищити рейтинг сайту та долучити якнайбільшу кількість користувачів часто реалізується у надмірному нерациональному та необґрунтованому ускладненні мови інформаційних сайтів. Тексти, наведені на цих ресурсах, складно сприймаються та неоднозначно інтерпретуються, що породжує різні комунікативні девіації і відштовхує частину аудиторії. Передумовою виникнення варіативності розуміння є надлишок інформації у тексті, недостатність інформації або порушення норм сполучуваності. Виникненню варіативності сприйняття сприяє і власне специфіка мови інтернету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Горошко Е. И.* Текст эпохи веб 2.0: психолингвистический анализ [Электронный ресурс] / Е. И. Горошко. – Режим доступа: <http://www.textology.ru/article.aspx?aid=207>
2. *Boardman M.* The Language of Websites / M. Boardman. – New York: Routledge, 2004. – 102 p.
3. *Blood R.* Weblogs: A History and Perspective [Электронный ресурс] / R. Blood. – Режим доступа: http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html
4. *Brin S.* The Anatomy of a Large-Scale Hypertextual Web Search Engine [Электронный ресурс] / S. Brin, L. Page. – Режим доступа: <http://gunther.smeal.psu.edu/papers/E-Commerce/355/http:zSzzSzwwww.ece.cmu.eduzSz~ece845zSzsp01zSzdocszSz google98.pdf/brin98anatomy.pdf>
5. *Daly C. B.* Introduction to Hypertext Writing Style [Электронный ресурс] / C. B. Daly. – Режим доступа: <http://www.bu.edu/cdaly/hyper.html>
6. *Douglas J.* What Hypertexts Can Do that Print Narratives Cannot [Электронный ресурс] / J. Douglas. – Режим доступа: <http://www.nwe.ufl.edu/~jdouglas/reader.pdf>
7. *Mason J.* From Gutenberg's Galaxy to Cyberspace: The Transforming Power of Electronic Hypertext, doctoral dissertation at McGill University, Montréal [Электронный ресурс] / J. Mason. – Режим доступа: <http://www.masondissertation.elephanthost.com>
8. *Dresner E.* The Topology of Auditory and Visual Perception, Linguistic Communication, and Interactive Written Discourse [Электронный ресурс] / E. Dresner // Language@Internet. – 2005. – Режим доступа: http://www.languageatinternet.de/articles/2005/161/index_html/
9. Sin Daya Thematic and Situational Features of Chinese BBS Texts [Электронный ресурс] / Sin Daya // Language@Internet. – 2009. – Volume 6. – Режим доступа: <http://www.languageatinternet.de/articles/2009/2011>
10. *Herring S.* Language and the Internet /Herring S. // International Encyclopaedia of Communication. – Blackwell: Blackwell Publishers, 2008.
11. *Ferrara K.* Interactive written discourse / K. Ferrara, H. Brunner, G. Whittmore // Written Communication. – 1991. – №8. – P. 8–34.
12. *Werry C.* Linguistic and Interactional Features of Internet Relay Chat // Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social and Cultural Perspectives / S. Herring. – Amsterdam: Benjamins, 1996. – P. 47-64.
13. РосБизнесКонсалтинг – новости, акции, курсы валют, погода, доллар, евро [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.rbc.ru/>
14. Большой толковый словарь русского языка / Гл. ред. С. А. Кузнецов. – СПб. : Норинт, 2009. – 1536 с.

15. udf.by – Новости Беларуси [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://udf.by/>
16. Ультрабук // Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki/ультрабук>
17. Новини України від LB.ua: оперативна аналітика української політики, економіки, новини культури та спорту [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ukr.lb.ua/>
18. Универсальный дополнительный практический толковый словарь 2005–2012гг. [Электронный ресурс] / И. Мостицкий. – Режим доступа: http://mostitsky_universal.academic.ru/5735
19. Lenta.ru Главное [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lenta.ru/>
20. Харгья'97 __ Навіны з Беларусі – Беларускія навіны – Рэспубліка Беларусь – Мінск [Электронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.charter97.org/>
21. Останні новини України та світу. Корреспондент.net – свіжі новини дня [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://korrespondent.net/>

Стаття надійшла до редакції 13.06.13

Н. Акімова, к. філол. н., доцент

ЧВУЗ «Социально-педагогический институт "Педагогическая академия"», Кировоград

ВЛИЯНИЕ ЯЗЫКОВЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ИНТЕРНЕТА НА ВАРИАТИВНОСТЬ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ТЕКСТОВ САЙТОВ НОВОСТЕЙ

В статье рассматриваются особенности языка интернета, провоцирующие вариативность понимания текстов сайтов новостей. Определены речевые единицы, которые предопределяют девиации в понимании. Позиция автора проиллюстрирована примерами из самых рейтинговых украинских, российских и белорусских сайтов.

Ключевые слова: *вариативность, понимание, девиантные речевые единицы, сайты новостей, язык интернета, психолингвистика.*

N. Akimova, PhD,

PVNZ «Social-pedagogical institute – the "Pedagogical academy"», Kirovograd

PECULIARITIES OF THE INTERNET LANGUAGE

The article deals with the peculiarities of the language of the internet which provoke variability of understanding of sites that provide political news. The author's position is argued by the examples from the leading Ukrainian, Russian and Byelorussian sites.

Keywords: *variability, understanding, perception, deviation of speech units, news sites, language of the internet, psycholinguistic.*